Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Statuty liceów ogólnokształcących

MARIA JANECZKO-JANICKA
WERONIKA KOSMALSKA

ODDZIAŁ DS. PRZESTRZEGANIA PRAW I OBOWIĄZKÓW UCZNIÓW, MEDIACJI I RÓWNOŚCI

WYDZIAŁ NADZORU PEDAGOGICZNEGO
KURATORIUM OŚWIATY W POZNANIU

WIELKOPOLSKI KURATOR OŚWIATY

Plan prezentacji

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

1. Elementy obligatoryjne i fakultatywne statutu
2. Przykłady (błędnych) zapisów
3. Spis najczęściej popełnianych błędów
4. W stronę praktyki

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

1. Elementy obligatoryjne i fakultatywne statutu

Elementy obligatoryjne i fakultatywne statutu

Statut należy sprawdzić pod kątem zgodności z art. 98 i 99 *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.) - enumeratywnie podane elementy obligatoryjne statutu.

Statut może regulować także inne kwestie niż wskazane w ww. artykułach, co wywodzi się z zapisu zawartego w ust. 1 art. 98 "statut zawiera w szczególności" - dowolność umieszczania elementów fakultatywnych.
Statut nie może regulować kwestii obligatoryjnych i fakultatywnych w sposób sprzeczny z prawem.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

2. Przykłady (błędnych) zapisów

Podstawa prawna

Zgodnie z § 139 Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" tekst uchwały rozpoczyna się od wskazania przepisu prawnego, na podstawie którego uchwała jest wydawana.

Statut jako załącznik do uchwały nie posiada podstawy prawnej, umieszcza się ją natomiast w uchwale rady pedagogicznej.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Nomenklatura

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "(...) pomoc uczniom słabym w uczeniu się i uzupełnienie braków w nauce."

2) "Statutowe cele i zadania realizuje Dyrektor Szkoły, nauczyciele i zatrudnieni pracownicy administracyjno-obsługowi we współpracy z uczniami, rodzicami, poradnią pedagogiczno-psychologiczną, z organizacjami i instytucjami gospodarczymi (...)"

3) "Informacje o uczniach szczególnej troski, wymagających pomocy i wsparcia z przyczyn rodzinnych, losowych, wychowawca ma obowiązek przekazać pedagogowi szkolnemu, psychologowi oraz zespołowi uczącemu w danym oddziale i wspólnie zorganizować szczególne formy opieki."

Nomenklatura

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Nauczyciele, poza obowiązkami wynikającymi z przepisów (...) są zobowiązani w szczególności: systematycznie i rzetelnie przygotować się do prowadzenia przedmiotów i innych zajęć."

2) "Szkoła sprawuje opiekę indywidualną, realizując indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne opracowane na potrzeby ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, programy zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym lub zagrożonych niedostosowaniem, plany kółek rozwijających zainteresowania zatwierdzone przez Dyrektor szkoły."

Brak konsekwencji

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Ilekroć w dalszej części statutu jest mowa o:
g) rodzicach - należy przez to rozumieć także prawnych opiekunów dziecka oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem."
w tym samym statucie:
"Formy współdziałania nauczycieli i rodziców (prawnych opiekunów) uwzględniają prawo rodziców do kontaktów z wychowawcą klasy i nauczycielami."

2) "Przewidywania ocena nie jest ostateczną oceną klasyfikacyjną, może więc ulec podwyższeniu, a w szczególnych przypadkach obniżeniu (nawet do oceny niedostatecznej)."
"Ostateczna ocena roczna nie może być niższa od oceny przewidywanej (...)."

Pozostawienie zapisów z nieobowiązujących regulacji prawnych

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Dyrektor szkoły prowadzi sprawy kadrowe i socjalne pracowników, a w szczególności: (...) wydaje decyzje o nadaniu stopnia nauczyciela kontraktowego."

2) "W przypadku, gdy uczeń uczęszczał na zajęcia religii i zajęcia etyki, do średniej ocen, o której mowa w ust. 6, wlicza się oceny uzyskane z obu zajęć."

3)"Kompetencje, zakres zadań i obowiązków Dyrektora szkoły: (...) ustala zestaw podręczników lub materiałów edukacyjnych obowiązujących we wszystkich oddziałach Szkoły przez cztery lata szkolne, przez trzy lata w trzyletnim liceum, podaje do publicznej wiadomości zestaw podręczników lub materiałów edukacyjnych, który obowiązuje w roku szkolnym."

Niedostosowanie zapisów w statucie do warunków szkoły

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykład zapisu:

1) "Samorząd może przedstawiać Radzie Szkoły, Radzie Pedagogicznej oraz Dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły (...)".
w tej szkole nie istnieje Rada Szkoły

Przykłady zapisów:

1) "Podmiot, do którego Samorząd skierował zapytanie lub wniosek, winien ustosunkować się do treści zapytania lub wniosku w ciągu najpóźniej 14 dni. Sprawy pilne wymagają odpowiedzi niezwłocznej."

2) "Na ocenę zachowania mogą mieć wpływ zdarzenia, które zaistniały poza szkołą, jeżeli zostały zgłoszone i udokumentowane przez osoby (instytucje) spoza szkoły."

3) "Nauczyciel może zobowiązać uczniów do wyłączenia posiadanych telefonów na czas lekcji i odłożenia ich we wskazanym miejscu w klasie."

4) "W trakcie kształcenia na odległość rodzice zapewniają w szczególności uczniom: (...) dostosowane do wzrostu wysokości biurka oraz krzesła umożliwiając uczniowi wygodną pozycję pracy."

Ocenianie

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Uczeń, który opuścił pracę klasową lub sprawdzian jest zobowiązany ją napisać w ciągu dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły. (...) Nienapisanie takiej pracy w ustalonym terminie jest równoznaczne z otrzymaniem przez ucznia oceny niedostatecznej z tej pracy."

2) "Zgłoszone przez ucznia nieprzygotowanie po wywołaniu go do odpowiedz pociąga za sobą wpisanie oceny niedostatecznej."

3) "Uczeń nie może ubiegać się o ocenę celującą, ponieważ jej uzyskanie regulują oddzielne przepisy." (kontekst: rozdział dot. trybu i warunków uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny z zajęć edukacyjnych)

Ocenianie

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

6) "Czynniki negatywne obniżające ocenę: nieuzasadniona odmowa udziału w: przynależności do organizacji szkolnych w tym chóru, uroczystościach szkolnych, koncertach, wystawach itp., reprezentowaniu Szkoły w różnego typu olimpiadach, konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych."

7) "Jeżeli uczeń nie stawił się na zapowiedzianej pracy pisemnej w żadnym z wyznaczonych terminów lub nie wywiązał się z pozostałych form sprawdzenia wiedzy i/lub umiejętności (...) dopuszcza się obniżenie śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej."

Ocenianie

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

4) “Ostateczną ocenę zachowania śródroczną i roczną ustala wychowawca klasy, biorąc pod uwagę: (...) opinie innych nauczycieli pracujących w szkole i pracowników szkoły."

5) "Jeżeli uczeń nie stawił się na zapowiedzianej pracy pisemnej w żadnym z wyznaczonych terminów lub nie wywiązał się z pozostałych obowiązkowych form sprawdzenia wiedzy i/lub umiejętności, otrzymuje wpis nb (...)."

Zapisy dot. wyglądu uczniów

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Czynniki negatywne obniżające ocenę (poniżej dobrej) to: zbyt nieestetyczny wygląd (noszenie niebezpiecznej biżuterii, wyzywający i niestosowny strój".”

2) "Zabrania się noszenia strojów i oznak świadczących o przynależności do jakiejkolwiek subkultury."

Zamieszczanie zapisów dot. wyglądu uczniów w rozdziałach o: ocenianiu zachowania, uczniach szkoły, prawach i obowiązkach uczniów (sugestia – warto to usystematyzować).

Komentarz: Rada pedagogiczna ma kompetencje do regulowania kwestii dot. stroju, a nie szeroko rozumianego wyglądu. Regulowanie kwestii wyglądu jest dopuszczalne w związku z koniecznością zapewnienia uczniom bezpieczeństwa (np. zbyt długie paznokcie na lekcjach wychowania fizycznego mogą stanowić zagrożenie dla ucznia oraz kolegów/koleżanek). Pamiętać także należy o wychowawczej funkcji szkoły.

W stronę równości

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Przykłady zapisów:

1) "Szkoła umożliwia potrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej poprzez:

1. organizowanie i udział w uroczystościach z okazji świąt państwowych i kościelnych,
2. eksponowanie i szanowanie symboli narodowych w pomieszczeniach szkolnych."

2) "Strój galowy dla dziewcząt to ciemna spódnica lub spodnie, biała bluzka, ewentualnie czarna sukienka, a dla chłopców garnitur, biała koszula z długim rękawem i ciemne spodnie."

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

3. Spis najczęściej popełnianych błędów

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Braki

1. Brak trybu wnoszenia zastrzeżeń do przyznanej nagrody.
2. Brak trybu odwoływania się od kary.
3. Brak trybu wnoszenia skarg w przypadku naruszenia praw ucznia.
4. Brak form opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych są potrzebne pomoc i wsparcie.
5. Brak organizacji współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży (jeśli już cokolwiek jest, to zwykle tylko kwestie dot. ppp).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Braki

4. Brak organizacji współdziałania ze stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej.
5. Brak wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (wypisanie obowiązków czy zadań doradcy zawodowego to nie to samo, co stworzenie systemu doradztwa zawodowego).
6. Brak zapisów dot. współdziałania organów szkoły oraz sposobu rozwiązywania sporów między nimi.
7. Brak podania siedziby organu prowadzącego.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Odesłania

1. Odsyłanie do innych wewnątrzszkolnych dokumentów, w których znajdują się zasady oceniania (a wszystkie warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego winny znaleźć się w statucie).
2. Odsyłanie do osobnego dokumentu regulującego ceremoniał szkoły (a jeśli takowy ceremoniał jest, to musi być on zapisany w statucie).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Ocenianie

1. Umieszczanie w statucie Przedmiotowych Zasad (Systemów) Oceniania bądź wymienianie zasad oceniania obowiązujących na każdych z zajęć edukacyjnych w ramach rozdziału dot. oceniania wewnątrzszkolnego.
2. Stosowanie w dzienniku skrótów typu np., nb., bo. itp.
3. Nieścisłości w zakresie wymagań edukacyjnych dot. stopnia opanowania wiedzy
4. i umiejętności ("opanował pełen zakres" vs "w pełni opanował"), zwłaszcza przy ocenie celującej i bardzo dobrej (zwykle zakresy te są identyczne).
5. Wskazywanie, że można poprawić tylko sprawdzian bądź tylko ocenę niedostateczną.
6. Wskazywanie, że + dodaje do wartości oceny 0,5, natomiast – odejmuje 0,25 (bądź inne wartości).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Ocenianie

6. Zapisy mówiące o tym, że podczas oceniania zachowania ucznia nauczyciele bierze pod uwagę "opinie pracowników niepedagogicznych", co jest niezgodne z przepisami prawa (wychowawca uwzględnia opinie ocenianego ucznia, zespołu klasowego i nauczycieli).
7. Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana ukształtowane w taki sposób, że niemożliwym jest skorzystanie z tego uprawnienia (np. wymagana 100% frekwencja na danym przedmiocie).
8. Stosowanie sprawdzianów frekwencyjnych bądź obniżanie oceny rocznej w przypadku nienapisania sprawdzianu bądź kartkówki.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Inne niezgodności z przepisami

1. Kopiowanie przepisów prawa powszechnie obowiązującego (zwłaszcza Ustawy
2. o systemie oświaty w zakresie oceniania, Ustawy Prawo oświatowe w zakresie kompetencji organów szkoły, rozporządzeń dot. oceniania, udzielania ppp i bezpieczeństwa).
3. Nazywanie rozdziału dot. Oceniania "Wewnątrzszkolnymi Zasadami Oceniania/Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania", a nie – jak wskazuje ustawa - "Szczegółowymi warunkami i sposobem oceniania wewnątrzszkolnego uczniów".

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Inne niezgodności z przepisami

3. Umieszczanie (nieaktualnych) publikatorów w podstawie prawnej.
4. Wskazywanie, że program wychowawczo-profilaktyczny uchwala Rada Pedagogiczna, podczas gdy zgodnie z przepisami robi to Rada Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną.
5. Pozostawianie zapisów z nieaktualnych regulacji prawnych (np. zapis mówiący o tym, że ocena z religii wlicza się do średniej ocen).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Inne niezgodności z przepisami

6. Odbieranie telefonów komórkowych uczniom bądź zmuszanie ich do deponowania urządzeń (a przepis mówi, że statut reguluje obowiązki ucznia w zakresie "przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły").
7. Wskazywanie, że usprawiedliwienie nieobecności musi zawierać przyczynę (bądź regulowanie tej kwestii odmiennie w zależności od tego, czy usprawiedliwienie przedstawia rodzic czy pełnoletni uczeń).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Inne niezgodności z przepisami

8. Brak konsekwencji w stosowaniu terminologii bądź ignorowanie stworzonego słowniczka. Posługiwanie się przestarzałą bądź nieistniejącą terminologią (np. oceny okresowe, zajęcia nadobowiązkowe).
9. Nagradzanie uczniów za nienaganną frekwencję a promowanie przychodzenia do szkoły chorym.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

4. W stronę praktyki

Redakcja statutu

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy:

1. w sposób **konsekwentny** stosowany jest **podział na jednostki redakcyjne**,
2. język statutu jest **zrozumiały dla odbiorców** (w szczególności uczniów),
3. dla oznaczenia jednakowych pojęć używa się **tych samych terminów**,
4. struktura aktu jest **przejrzysta,**
5. stosowane są określenia, które **zostały użyte w ustawach podstawowych** dla danej dziedziny spraw (tj. ustawach Prawo oświatowe, Karta Nauczyciela, Ustawa o systemie oświaty).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Cele i zadania

Sprawdź, czy statut zawiera **cele i zadania szkoły** wynikające z przepisów prawa oraz **sposób ich wykonywania**, w tym w zakresie:

1. udzielania **pomocy psychologiczno-pedagogicznej**,
2. organizowania **opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi**,
3. umożliwiania uczniom **podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej**,
4. zasad **bezpieczeństwa**,
5. zasad **promocji i ochrony zdrowia**.

Cele i zadania powinny uwzględniać **program wychowawczo-profilaktyczny**.

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Organy szkoły

Sprawdź, czy:

1. wymienione zostały **organy szkoły**,
2. wskazano ich szczegółowe **kompetencje**,
3. opisano szczegółowe **warunki współdziałania organów szkoły** (w tym sposób **komunikacji** między organami),
4. podano **sposób rozwiązywania sporów** między organami.

Organizacja pracy szkoły

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy statut zawiera:

1. opis **organizacji pracy szkoły**,
2. **jeśli dotyczy**, także opis organizacji:

- oddziałów sportowych, mistrzostwa sportowego, dwujęzycznych, przygotowania wojskowego, o profilu mundurowym, integracyjnych, specjalnych i klas wstępnych z uwzględnieniem organizacji nauczania i oceniania w tych klasach,
- nauczania języka mniejszości narodowych, mniejszości etnicznych lub języka regionalnego,
- wczesnego wspomagania rozwoju dzieci
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych
- dodatkowych zajęć dla uczniów, zwiększających szanse ich zatrudnienia

Organizacja pracy szkoły

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

3. opis organizacji **biblioteki szkolnej**, w tym: **warunki i zakres współpracy** biblioteki szkolnej z:
   - uczniami,
   - nauczycielami,
   - rodzicami,
   - innymi bibliotekami,
4. opis sposobu **organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu**,
5. opis organizacji **wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego**,
6. opis organizacji **pracowni szkolnych**, w szczególności pracowni ćwiczeń praktycznych, pracowni symulacyjnych oraz warsztatów szkolnych dla realizacji zajęć praktycznych, jeżeli szkoła takie pracownie i warsztaty posiada,
7. opis organizacji **przerw międzylekcyjnych**.

Zakres zadań nauczycieli

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy:

1. podano zakres **zadań nauczycieli**,
2. podano zakres **zadań nauczyciela wychowawcy**,
3. podano zakres **zadań nauczyciela bibliotekarza**,
4. podano zakres **zadań innych pracowników szkoły** (dot. zapewnienia ciągłości pracy szkoły),
5. wśród ww. zadań znajdują się zadania związane z zapewnieniem **bezpieczeństwa** uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, a także **sposób i formy wykonywania tych zadań dostosowane** do wieku i potrzeb uczniów oraz warunków środowiskowych szkoły.

Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy:

1. **opisano szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów,**
2. zawarte w statucie regulacje **są zgodne** z normami określonymi w ustawie o systemie oświaty oraz odpowiednich rozporządzeniach ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

Prawa i obowiązki uczniów

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy:

1. określono **prawa uczniów**,
2. określono **obowiązki uczniów**,
3. czy wskazane prawa i obowiązki uczniów odnoszą się do **roli społecznej ucznia**,
4. wymieniono **w sposób enumeratywny** przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły (katalog zamknięty),
5. wskazano **tryb składania skarg** w przypadku naruszenia praw ucznia (**każdy** uczeń może złożyć skargę),
6. podano **organ rozpatrujący skargę oraz termin** jej rozpatrzenia,

Prawa i obowiązki uczniów

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

7. określono obowiązki dotyczące:
- właściwego **zachowania uczniów podczas zajęć edukacyjnych**;
- **usprawiedliwiania** przez uczniów, w określonym **terminie i formie**, nieobecności na zajęciach edukacyjnych, w tym formy usprawiedliwiania nieobecności przez osoby pełnoletnie;
- przestrzegania przez uczniów **zasad ubierania się** uczniów na terenie szkoły lub noszenia na terenie szkoły jednolitego stroju,
- przestrzegania przez uczniów **warunków wnoszenia i korzystania** z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły (art. 140 KC),
- właściwego **zachowania uczniów wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów**.

Nagrody i kary

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Sprawdź, czy:

1. wskazano **rodzaje nagród**,
2. opisano **warunki przyznawania** nagród uczniom,
3. opisano **tryb wnoszenia zastrzeżeń** do przyznanej nagrody (**kto rozpatruje wniosek i w jakim terminie**),
4. wskazano **rodzaje kar** stosowanych wobec uczniów,
5. opisano **tryb odwoływania się od kary** (**kto rozpatruje odwołanie od udzielonej uczniowi kary, w jakim terminie oraz czy decyzja organu decyzyjnego jest ostateczna**).

Kuratorium Oświaty w Poznaniu

Dziękujemy za uwagę!

Stan prawny na dzień 29.01.2025 r.

Maria Janeczko-Janicka
Weronika Kosmalska

Oddział ds. przestrzegania praw i obowiązków uczniów, mediacji i równości

Wydział Nadzoru Pedagogicznego
Kuratorium Oświaty w Poznaniu